

REVISTA ECONOMICĂ

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC

Organul oficial al Asociațiunii institutelor financiare românești din Ardeal, Banat, Crișana și Maramurăș „SOLIDARITATEA” Sibiu.

Apare odată pe săptămână.

Redacția și administrația: Sibiu, Strada Visarion Roman Nr. 1-3.

Abonamentul pe an: în țară: pentru autorități, bănci și întreprinderi Lei 500.—; pentru particulari Lei 400.—; pentru cooperative, funcționari publici, de bancă și comerciali Lei 300.—. În străinătate Lei 800.—. Taxa pentru inserțiuni: de fiecare □ cm. Lei 6.—

Fondator: **Dr. CORNEL DIACONOVICH.**

Director: **Constantin Popp.**

•••□•••

Redactor: **Dr. Mihai Veliciu.**

Sumarul:

Altă scadență. — Capacitatea noastră financiară. — Centenarul Casei Generale de Păstrare din Brașov. — Aplicația legii pentru lichidarea datoriilor agricole și urbane.

Altă scadență.

de PAMFIL ȘEICARU.

Toată lumea a răsuflat ușurată, pe urma hotărârii partidului național-țărănist de a nu mai ține întrunirea dela 14 Noembrie. Se înlătura o mare incertitudine nu numai pentru guvern, dar chiar și pentru oamenii de răspundere din partidul național-țărănist, care își dădeau prea bine seama de primejdia ce ar putea s'o însemne orice masivă concentrare de mulțimi, gata de dezordine prin însăși irascibilitatea oricărei mulțimi.

Dar în afară de scadența politică a lui 14 Noembrie, înlăturată printr'o cuminte hotărâre, mai exista și o altă scadență, tot la 14 Noembrie, a o serie de bănci din Ardeal.

Ce poate să spună o asemenea scadență?

Pe cine ar putea să înduioșeze soarta unor bănci mici, — soarta unor obscure instituții de credit din Ardeal? Și dacă aceste bănci vor fi lichidate, ce are să însemne ea oare pentru curiozitatea superficială a amatorilor de sensațional? Vor muri obscure, de numele lor nu se va lega măcar vuetul unei afaceri scandaloase.

Și totuși aceste bănci au însemnat, până la 1914, centrele de rezistență economică a Românilor. Dacă Românii au

prins să-și lărgească stăpânirea asupra pământurilor, — acestor bănci obscure li se datorește; dacă cumpărările de pământuri dela Unguri se puteau face cu o intensitate ce speriasse pe maghiari, — prin sprijinul acestor bănci neînsemnate s'a putut face.

Cum priveau Ungurii aceste expansiuni ale proprietăților românești? La 1903, „Erdelyi Gazda” din Cluj scria: „Dacă nu suntem cu totul orbi și observăm pericolul, să luăm aminte cum Valahii își însușese proprietățile de pământ ale maghiarilor cari dau faliment. Ei procedează cu un plan. În munca lor, sunt metoici, — în munca lor, sunt perseverenți. Au mijloacele lor prin institutele financiare proprii care sunt puternice”.

Asupra aceleiași largiri a proprietăților românești la 1905, organul oficial „Országos Magyar Szóvetség” scrie, condamnând miopia băncilor maghiare care nu urmăreau decât câștigul:

„Cu totul altcum lucrează băncile românești, cari nu urmăresc scopuri de câștig, ci sunt sprijinitoare puternice, luptătoare desinteresate ale propriului lor popor”.

Această îngrijorare, pe care o provocau băncile românești din Ardeal în rândurile ungarilor, a mers crescând. La 1912, la o adunare a Comitatului Murăș-Turda, fostul prim-ministru contele Bethlen Istvan, campionul de mai târziu al revizionismului, striga între altele:

„Ardealul este în primejdie. Pericolul îl reprezintă Valahii și politica de reali-

făși, conștientă și sistematică pe care o fac prin băncile lor... Pe bază statistică, în ultimii cinci ani, românii au cumpărat dela maghiari în 16 comitate 96 mii jugăre pământ arabil și 70 mii jugăre pădure: în total 166 mii jugăre în valoare de cea 70 milioane coroane aur. Dacă această pustiire a moșiilor maghiare, datorită băncilor românești va continua și în viitor în aceiași măsură, în curs de 30 de ani jumătate din moșiile maghiare din Ardeal vor fi pierdute“.

— În acest strigăt, noi cifim omagiul legitim adus acelei strădanii obscure, acelei acțiuni neștiute, duse de măruntele bănci românești spre a înlesni expansiunea forței economice a poporului român. E în această acțiune tot sensul național al rostului pe care l-au îndeplinit în trecut organizațiile de credit: și dacă această acțiune n'a avut nici o retorică răsunătoare, a avut în schimb fecunditatea faptei.

Criza economică, — și în special criza agrară, — le-a doborât. Astăzi, toate acele bănci cu un trecut eroic ce se adâncește în începuturi emoționante — („Patria“ din Blaj casă de economie și credit mărunț — întemeiată de Ion Micu Moldovanu-Moldovănuș la 1886 cu un modest capital de 55 mii florini) — toate aceste instituții de credit pe care s'a rezimat toată rezistența economică a Românilor, sunt la pământ.

Nimeni nu s'a gândit să le sprijine, când și astăzi ca și în trecut este nevoie de instituții de credit spre a sprijini formarea unei burghezii mici și mijlocii în Ardeal. Un meseriaș român, un negustor român, — unde să afle credit? Cum vrem să întărim elementul românesc, dacă nimeni nu încadrează politica de credit a Băncii Naționale în politica națională a Statului român?

Se impune o acțiune de vehemență sguđuire a persoanelor dela conducerea Băncii Naționale. Plutonul de directori se cuvine să fie luați individual, în de-aproape cercetare, spre a vedea cum ce mari probleme naționale frământă presupusele conținuturi de materie cenușie din prea onoratele lor căpăfâni.

Cam ce gândesc acești domni, despre creditul ce se cuvine să fie organizat în noile provincii, întrebăm: Instituții de credit, — numai în capitală sunt de tre-

buință? Faimoasa „redresare“ a creditului devastat prin criză și conversiunea datoriilor, este o problemă limitată doar la nevoile băncilor din Capitală? Care-i proporția ajutorului dat de Banca Națională băncilor din provincie în raport cu ceiace s'a dat băncilor din Capitală?

Dacă străbați țara dela un capăt la altul, aceiaș pustiire afli în ceea ce privește creditul și mereu zadarnic cauți urma harnică a Băncii Naționale, ca un fel de infirmieră ce luptă să redeie o nouă palpație de viață băncilor mici și mijlocii strivite de conversiune.

Pentru domni dela Banca Națională, problema nu există!... Le este perfect indiferent dacă în provincie există sau nu mai există nici o instituție de credit.

Că în tot Ardealul nu mai există nici o bancă românească, ce le pasă bravilor absenți dela Banca Națională?

Este deci necesar să-i constrângem să afle de existența problemei, — să-i constrângem să-și trudească creierul spre a afla de existența unor soluții!

Plutonul de directori vor trebui luați individual, la o analiză obiectivă, spre a vedea ce mari însușiri i-au împins în posturile de comandă ale economiei naționale. Dacă suntem încă în așteptare, în ce privește noul guvernator căruia îi acordăm timpul necesar unei încadrări în complexul problemelor Băncii Naționale nu putem să acordăm nici o indulgență celor ce ignoră existența unei probleme a băncilor din provincii, deși cărdurile de directori sunt de multă vreme la Banca Națională.

(„Curentul“ No. 2797 din 16/XI 1935).

PAMFIL ȘEICARU.

Capacitatea noastră financiară.

Vorbind despre capacitatea noastră financiară, se pot deosebi în prealabil, două aspecte ale problemei și anume: cea particulară și cea publică. Capacitatea financiară particulară a unui popor este suma capitalurilor concentrate în bănci și întreprinderi. Această capacitate financiară se manifestă prin creațiuni economice de tot felul, iar prin forța abstractă a creațiunilor menționate, respiră însuși spiritul unei națiuni. Se zice de obicei că puterea financiară particulară a unui popor, trăiește fără repercursiuni spirituale asupra acestuia. Nimic mai fals, decât această afirmațiune. Finanța particulară a unui popor este cel

puțin actualmente chează viața sa, în orice sens am lua viața. Cea mai puternică forță de rezistență a unei națiuni respiră prin organizarea sa financiară. Câtă vreme această organizare financiară este slabă și desorientată, străinii își fac ușor cuib, răspândind influența lor interesată. Din moment însă ce instituțiile financiare ale unei națiuni vegheză la datorie, penetrarea străinului cu duhul său nefast asupra localismului, este imposibilă.

Starea de lucruri dela noi, este concludentă în această privință. Pentru a o analiza, atâta cât ne îngăduie cadrul acestui articol, să scindăm chestiunea după regiuni, iar din punctul de vedere care ne interesează, cele mai caracteristice regiuni sunt: Ardealul și Vechiul Regat.

Situația financiară a Ardealului dinainte de unire, o cunoaște acum toată lumea. Organizarea solidară și strânsă în jurul intereselor naționale a finanțelor ardelenesti, dădeau acestei forțe de manifestare românească, o vitalitate deosebită. Aici se vede în deosebi repercusiunea favorabilă a activității financiare, asupra manifestărilor noastre culturale, căci nu exista bancă cât de mică pe îndepărtatele plaiuri și coline ale reliefului ardelenesc, care să nu fi ajutat în mod accentuat și deosebit promovarea manifestărilor culturale. Școli, biserici, reuniuni de meseriași, opere filantropice, erau de multeori în întregime, ca ideie și faptă, creațiuni ale instituțiilor noastre de credit. Am putea spune, că în măsura în care prin câștigul lor, băncile românești din Ardeal își remunerau capitalul social, în aceeași măsură ele fructificau comorile culturale ale nației. În felul acesta viața economică și culturală românească se fecunda de aceeași sursă și pe drumuri paralele, iar ca forță de rezistență, ea se manifesta în egală măsură în toate direcțiunile.

Ce a urmat de aici se știe. Viața economică românească se înslărise, proprietatea agrară se consolidase, iar circulația imobiliară, aducea mereu, mereu întăriri, patrimoniului nostru național, în asemenea proporții, încât spaima intrase în rândurile factorilor stăpânitori. Alarma n'a întârziat să se producă, dar tenacitatea muncii clădită cu toate obstacolele, reușia să ducă la bun liman năzuințele românești. Așa se face că Ardealul a intrat în hotarele României întregite, cu o situație morală și materială, care face cinste și instituțiilor de credit și și celor cari au știut să le conducă.

Față de această stare economică înfloritoare prin care a putut respira în bune condițiuni cultura românească aici în Ardeal, Vechiul Regat prezenta din punctul de vedere al capacității sale financiare, cu totul alt aspect. Diferența de aspect provenia de sigur și din neajunsurile dezvoltării istorice prin cari a trecut Țara românească, sbuciumându-se și cutremurându-se din adâncuri în perioade aproape con-

tinui, dar și dintr'o slăbiciune caracteristică interioară care pare că acum s'a întins pretutindeni și ne-a întunecat buna vedere și bunul simț.

Primul neajuns a contribuit ca moneda națională românească să apară în circulație abia după anul 1880. Abia atunci, la șapte ani după ce în Ardeal luase ființă una din cele mai puternice bănci românești, s'a putut înființa, după mari sforțări între partide, fenomen care stăruiește și acum ca o pacoste pe capul țării noastre, ori de ce opere importante și vitale ar fi vorba, Banca Națională a României. Activitatea ei a fost într'adevăr rodnică din punctul de vedere al sistării unor mari neajunsuri de natură fiduciară cari turburau până atunci economia națională românească și-i anulau orice tendințe de progres. Dar Banca Națională n'a rezolvat nici pe departe problema creditului românesc. Modul de funcționare al unei Bănci naționale, este prin însăși natura instituției cu repercusiuni necomplete asupra diferitelor categorii de credite, cari animă la un moment dat, viața economică a națiunii. Și în această privință cazul nostru este tipic. În epoca în care agricultura românească de dincolo de munți avea nevoie de investițiuni spre a se reorganiza după toate transformările de proprietate suferite, creditul oferit de Banca de emisiune era prea limitat pentru a duce la împlinirea tuturor nevoilor. Ba ce e mai mult, deși comerțul, meseriile și mai cu seamă industria, erau ocupațiuni abia la începutul lor, Banca Națională, silită de rigiditatea statutului său, era mai darnică relativ în aceste domerii, decât în compartimentul producției agricole care caracteriza exclusiv Țara românească.

Băncile particulare de credit și-au făcut apariția mai târziu, în Vechiul Regat și anume după aproape douăzeci ani dela data când ele începuseră să se organizeze solid în Ardeal. Demn de remarcat este faptul că creditul particular românesc în teritoriul de dincolo de munți, a plecat dela capitalul străin, englez și austriac. Bank of Roumanie Ltd. și Banca Marmorosch au fost primele formațiuni ale creditului românesc și aceasta numai după 1890. Despre credit țărănesc în Vechiul Regat, nu se poate vorbi în jurul perioadei 1880—1890. Abia după 1900 își face loc ideea întreprinderii cooperative, care ajutată fiind de oficialitate, se concretizează în Centrala băncilor populare cu toate filiațiunile sale sătești.

Ce influență putea să aibă această categorie de credit asupra economiei naționale, tocmai când necesitatea lui era mai stringentă decât oricând, lesne ne putem închipui. Banca cooperativă își formează și adună forțele sale financiare din lumea satelor. În afară de un capital oarecare vărsat de Stat la centrală, tot restul ierarhiei în categoria de concentrări financiare concepute de organizarea întreprinderilor cooperative, trebuia să apeleze la resursele țărănești pentru a-și forma un depozit de bani cu ajutorul că-

ruia să poată acționa. Ce capacitate financiară reprezenta pe vremea aceea fărănimea românească, nu este greu de imaginat. Concluzia se poate trage ușor din tabloul pe care l-am evocat mai sus. Nu existau bănci și mai cu seamă nu existau bănci românești cari să ajute într'un fel oarecare munca țărănească. De aceea cămătăria luase forme banditești. Se plăteau dobânzi și de 300%. Un mic capital mobilier împrumutat de țaran, ducea în aproape majoritatea cazurilor, la desființarea gospodăriei sale.

Nu este astfel de mirare că suferința țărănească n'a mai putut fi refulată și a izbucnit în diferite rânduri, operând nemiloase răzbunări crunte și sălbatice. În această situațiune, ideea creditului cooperativ cu atât de umane tendințe și aspirațiuni a constituit doar un mirajiu. În tocmai ca romantismul literar, cooperativa pune în mersul dezvoltării economiei românești, o oglindă măritoare care arăta nu ceea ce este, ci ceea ce trebuia să fie. De altfel Dobrogeanu-Ghera cu biciul lui de foc, a redus în scrierile sale critice, importanța creditului cooperativ la ceea ce el reprezenta, arătând bazele șubrede pe cari el se susține și resursele epuizate dela cari dorește să se adape.

Chiar mai târziu când creditul românesc de peste munți a apărut puternic sub forma capitalistă de organizare, chiar atunci el a activat în domeniul străine de agricultură. A fost un nenoroc al Țării românești, lucru straniu la prima vedere, că în afară de o agricultură pe care până acum nimeni n'a apreciat-o la justa ei valoare, să poată oferi speculațiunilor economice imensele sale bogății industriale. Astfel creditul apărut într'o epocă în care agricultura îl reclama cu supremă sforțare, își artificializează acțiunea sănătoasă și se angajează nu unde era îndosebi chemat, ci unde i se oferia o mai mare rentabilitate. De aceea nu e de mirare, că toată evoluția noastră socială, în loc să aibă la bază dezvoltarea agricolă și deci un mers și o desfășurare organică, s'a răsturnat în fel și chip, producând un amalgam nestatornic și rupt de un punct sănătos de plecare.

Aceasta fiind situația, ce capacitate financiară particulară, poate prezenta Țara românească? Ar fi tentat necunoscătorul să răspundă: aceea pe care o reprezenta Ardealul.

Așa ar fi în condițiuni normale. Creditul românesc din Ardeal s'a străduit să se mențină și după unire, în linia sa sănătoasă de conduită. Banca „Albina” din Sibiu credincioasă acestor idealuri, a înființat o sucursală la București, pe care o pusese de sigur la dispoziția pieții. În felul acesta creditul țărănesc ardelean se trudea să niveleze neajunsurile istorice pe cari Țara românească le parcursese. Iar prin înfrățirea rețelelor provinciale de bănci, creditul românesc pornise până acum câțiva ani la un avânt îmbucurător.

Bucuria a fost însă de scurtă durată, căci Legea conversiunii a distrus în fașe orice, bună pornire. Cu ajutorul ei, capacitatea particulară de credit a țării românești s'a reîntors la epoca de acum cincizeci de ani.

În spusele noastre nu este nici o exagerare, oricine simte cât de mult am regresat în ultimii ani, din punctul de vedere al creditului. Căci nu trebuie să scăpăm din vedere că numai finanța ardelenască, așa de modestă cum era ea imediat după unire, s'a oferit să finanțeze operațiuni ale împrumuturilor de Stat cum a fost acela al unirii și cum a fost reforma agrară. O dovadă că viabilitatea ei era indiscutabilă.

Astăzi lucrurile s'au schimbat. Creditul particular care s'a oferit odată dărnice și în întreaga lui însemnătate, prin operațiuni și legiferări de Stat, a ajuns să ceară el ajutorul acestuia. Ne găsim cum am spus și mai sus, în unul din punctele de răsturnare ale economiei noastre naționale, datorită falsei ei dezvoltare. De aceea nu e de mirare că iar înflorește cămătăria, ale cărei ruine le credeam odată definitive. În felul acesta capacitatea noastră financiară particulară, este actualmente nulă și inexistentă. Cum se găsește din această cauză, capacitatea noastră financiară de natură publică, vom vedea într'un articol viitor.

Ing. GH. BRÂNDUȘ.

Centenarul „Cassei generale de păstrare din Brașov”.

Cel mai vechi institut bancar din patria noastră, întâiul așezământ de acest fel și în fosta Ungaria și Transilvania și al doilea, ca vechime, în întreaga fosta monarhie Austro-Ungară: „Cassa Generală de păstrare din Brașov”, împlinește la 18 Noembrie a. c. 100 de ani de existență.

„Cassa Generală de Păstrare din Brașov” este fondată la 1835 de compatrioții noștri Sași, cari cu drept cuvânt pot fi mândri de această creațiune a lor, datând dintr'o vreme, când în puternica și în toată privința avansata fosta monarhie Austro-Ungară nu mai exista decât una singură instituție similară cu sediul în Viena.

Fericitul inițiator al fondării acestei instituții, sub firma „Kronstädter Allgemeine Sparkassa”, pusă la început pe baze pur altruistice și transformată în societate pe acții la 1890, a fost, senatorul brașovean *Peter Traugott Lange*, funcționar al Cancelariei Curții Reg. transilvănene din Viena, care încă la 1827 a stăruit pe lângă conaționalii săi Sași și concetățenii săi brașoveni, pentru înființarea Cassei de păstrare.

Ideea a fost realizată la 18 Noembrie 1835 și noua instituție și-a început activitatea la 1 Ianuarie

1836. A avut dela început întreg sprijinul moral și material al Primăriei și al publicului brașovean și a funcționat, în primii ani de existență, numai odată pe săptămână.

Capitalul social inițial a fost de Florini 2.076.— monedă convențională (1 Fl. M. C. = 1.05 Fl. valută austriacă = Lei 2'10).

Capitalul soc. de M. C. Fl. 2.076.— a fost semnat și vărsat de 54 de cetățeni Sași și anume în formă de depuneri, neatacabile timp de 5 ani, la dobânda cărora mare parte din subscriitorii părților (mișelor, cuotelor) de fondare au renunțat.

Dobânda depunerilor era 4% anual, plătită de cursiv, iar pentru împrumuturi se încasa o dobândă de 5%.

Din beneficiile realizate se vărsau Fondului de rezervă 50%. Spitalului comunal 25% și 25% servea pentru remunerării personalului societății. Salare fixe nu plătea Cassa gen. de păstrare.

La finele primului an administrativ, 1836, Cassa de păstrare, avea deja capitaluri, depuse spre fructificare, Fl. 8.894 M. C. și numărare în cassa Fl. M. C. 554'20 cruceri.

Beneficiul net realizat a fost de Fl. M. C. 35'34 cruceri, din care sumă Fl. M. C. 26.— au revenit Fondului de rezervă, funcționarii renunțând la remunerația de Fl. M. C. 8'53, ce li-se cuvenea, iar Fl. M. C. 8'53 s'a dat Primăriei pentru sporirea Fondului de rezervă al spitalului civil din localitate.

În primii ani ai activității sale „Cassa Generală de Păstrare“ a aprobat numai împrumuturi cu ipotecă, pe imobile înregistrate în ordine în „Cărțile funduare“ instituție care exista de pe atunci în Ardeal.

A mai dat împrumuturi pe amanet: aur și argint și pe giuvaericeale.

Încă în primii ani ai existenței sale „Cassa Generală de Păstrare“, în afară de ajutorarea Spitalului comunal, a creat Școala de gimnastică, afătoare pe terenul sportiv de azi al Comunității bisericești evanghelice. Este de sigur prima și cea mai vechiă școală de gimnastică din România de azi.

În timpul revoluției din 1848/9 registrele și valorile „Cassei Generale de păstrare“ au fost evacuate la București.

În a doua perioadă a existenței sale, aceea a consolidării, începută la 1868, „Cassa Generală de Păstrare“ începe a se ocupa și cu afaceri comerciale: scontare de cambii și lombard, (împrumuturi pe gaj). Se stabilesc pe seama funcționarilor salare fixe sistându-se remunerația de 25% din beneficiu de pân' atunci, care se dezignează pentru scopuri de binefacere săsești.

La 1871 starea depunerilor a ajuns primul milion de Florini v. a. cari la 50 de ani de existență a băncii se cifrau cu Fl. v. a. 2.500.000 în sumă rotundă. Împrumuturile ipotecare erau tot atunci de

Fl. v. a. 2.300.000 rotund, iar fondul de rezervă de Fl. v. a. 225.000 rotund.

La 1890 Cassa Generală de Păstrare se transformă în societate pe acțiuni cu capital social de Fl. v. a. 7.000.— (140 acții à Fl. v. a. 50). Conform statutelor dividendă după aceste acții a fost limitată la 4% anual. Totodată devine institut de credit fonciar și emite și Scrisuri fonciare, lombardabile pe vremuri la Banca Austro-Ungară și admise ca garanții și cauțiuni.

La 1893 Rezervele statutare erau deja Fl. 300.000 rotund, Depunerile spre fructificare Fl. 4 milioane rotund, Împrumuturile diverse Fl. 3.000.000 rotund.

Beneficiul net Fl. 26.091.—

În a patra perioadă a existenței sale, și ajunsă în România mare „Cassa Generală de Păstrare“ a continuat a prospera și a devenit o bancă mare. La 1920 are deja Capital social de Lei 5 milioane rotund sporit la 1927 la Lei 50 mil. și la anul 1928 la Lei 100 milioane.

În același timp s'au sporit:

	1920	1928	1931	
Rezervele la Lei 1 ¹ / ₂ mil.;	Lei 37 mil.;	Lei 42 mil.		
Depunerile spre fructif. la Lei 43'7 mil.	Lei 479 mil.	Lei 486 mil.		
Împrumuturile la Lei 24 ¹ / ₂ mil.	Lei 270 mil.	Lei 414 mil.		
Beneficiile nete la Lei 453 mii.	Lei 18.8 mil.	Lei 11 mil.		
Totalul diverselor la Lei 67.8 mil.	Lei 750 mil.	Lei 886 ¹ / ₂ mil.		
Dividende plătite 4%	1903 4%	1920 6%	1928 12%	1931 —

A cincea perioadă din trecutul de 100 de ani a acestei bănci este perioada de criză și de refacere.

Criza generală începută în lumea întreagă în anul 1930 a fost resimțită, în mod fatal, și de Cassa Generală de Păstrare, cu începere dela anul 1931. În acest an institutul a rezistat, cu bravură, o năvală a deponenților săi, cărora le-a replătit în curs de 9 zile, considerabila sumă de Lei 60 milioane, la care sumă s'au adaugat, în alte 6 luni următoare, replătiri în sumă de rotund Lei 310 milioane. O prestațiune incontestabil impunătoare, la care a avut însă și sprijinul Băncii Naționale a României.

În urma pierderilor, ce a suferit prin legea conversiunii Cassa Gen. de Păstrare a căzut de acord, în Octomvrie 1934, cu creditorii săi, pentru plata datorțiilor sale în termen de 10 ani, cu o reducere de 37'61%.

La finele anului 1934 bilanțul ei prezintă active Lei 449 mil. Capital social, redus, Lei 51 milioane; Rezerve Lei 11.8 mil.; creanțe diverse Lei 86'5 mil.

și Debitori beneficiari ai Legii Lei 212 mil. Beneficiul net se cifrează cu Lei 892.780.

Dividend n'a distribuit.

Trecută peste criză, dificultățile și pierderile împreunate cu ea, datorite situației generale economice și legilor nefaste ale ultimilor ani, Cassa Gen. de Păstrare, este acum, când a depășit prima sută de ani de existență, în plină refacere.

Stocul depunerilor sale noi, și vechi revenite, reprezintă suma de Lei 50 milioane rotund, iar al împrumuturilor noi, pe termen scurt, ce a fost în situație să aprobe în a. c. se cifrează cu Lei 25 milioane.

Cassa Generală de Păstrare din Brașov, a fost în tot trecutul ei de 100 de ani, un factor important în viața economică a Ardealului resp. a Țării Bârsei-Brașovului, și cu rol covârșitor în ridicarea poporului săsesc din acel ținut la situația lui înfloritoare de azi, pe teren economic, social și cultural.

Importanța sub acest raport, a Cassei Generale de Păstrare pentru compatrioții noștri Sași, nimic nu o invederează mai bine, decât importanța sumă de rotund Lei 100.000.000 — egal, în mediu, cu câte Lei 1 milion anual, cu care ea a contribuit din beneficiile sale nete pentru scopuri culturale și de binefacere săsești, în cursul existenței sale de 100 de ani.

Li urăm cu prilejul aniversării de 100 ani de existență, și pentru viitor, deplină prosperitate.

Aplicarea legii pentru lichidarea datoriilor agricole și urbane.

CURTEA DE CASAȚIE S. I.

24 Mai 1935.

TIMBRU. *Cheltueli de judecată, Jurnal. Dacă trebuiesc timbrate actele de procedură de executare a debitorilor pentru neplata ratelor. Soluție negativă. Art. 75 legea de lichidare a datoriilor agricole și urbane din 7 Aprilie.*

Deși recursul este făcut contra soluțiunii date de Tribunal cu privire la quantumul cheltuelilor de judecată, totuși aceste cheltueli fiind în legătură și rezultând din însăși procedura urmată de recurența-creditoare, pentru obținerea unui titlu executor în conformitate cu art. 13 din legea pentru lichidarea datoriilor agricole și urbane din 7 Aprilie 1934, devin aplicabile dispozițiunile art. 75 din această lege care prevede că toate declarațiunile, cererile și în general toate actele de procedură relativ la aplicarea dispozițiunilor legii sunt scutite de orice timbru și taxe.

(Insofirea de Păstrare și credit pentru locuitorii germani din Solca cu Frantz Eisenhauer ș. a.)

CURTEA: Asupra incidentului ridicat de reprezentantul intimaților și recurentului făcut de Insofirea

de Păstrare și Credit pentru locuitorii germani din Solca, contra jurnalului No. 3552 din 22 August 1934 a Tribunalului Suceava, Secția II-a, dată în proces cu Franz Eisenhauer și alții.

Având în vedere jurnalul atacat cu recurs din care se constată că recurența spre a obține, conform art. 13 din legea pentru lichidarea datoriilor din 7 Aprilie 1934, un titlu executor față de debitorii ei, la data de 26 Iunie 1934 a afișat la Poliție un tablou de toți aceștia, cu sumele datorate de fiecare, în total 378.326 — Lei.

Având în vedere că debitorii Frantz Eisenhauer și alții arătați în tablou, au făcut contestație în baza art. 133 din legea pentru organizarea cooperației, iar Judecătoria mixtă din Solca a respins ca tardivă contestația întrucât a fost făcută la 18 Iulie 1934, adică peste termenul de 15 zile dela afișare prevăzut de art. 133 sus citat și a respins și cererea de cheltueli de judecată a intimatelor în contestație pe motiv că afacerea este de natură grațioasă.

Că în contra încheierii acesteia dată de judecătoria, au făcut recurs — apel — ambele părți, recurența creditoare numai pentru cheltueli, iar Tribunalul Suceava, Secția II-a prin jurnalul atacat cu recursul de față a respins recursul debitorilor și a admis recursul creditoarei, acordându-i 3.000 — Lei cheltueli pentru prima instanță și 400 — Lei cheltueli de recurs (apel).

Având în vedere că în contra acestui jurnal al Tribunalului, creditoarea a făcut recursul de față, netimbrat, conform art. 75 din legea pentru lichidarea datoriilor din 7 Aprilie 1934, plângându-se că suma de 3.000 — Lei ce i s'a acordat de Tribunal ca cheltueli de judecată pentru prima instanță și 400 — Lei în recurs (apel) sunt sub tariful minimal din circumscripția Curții de Apel din Cernăuți.

Având în vedere că prin incidentul ridicat de reprezentantul intimaților, se susține că recursul trebuie timbrat întrucât fiind făcut contra quantumului de cheltueli stabilite de Tribunal el se referă la o chestiune de drept comun și deci nu sunt aplicabile dispozițiunile art. 75 din legea pentru lichidarea datoriilor din 7 Aprilie 1934.

Considerând, că din starea de fapt expusă mai rezultă că deși recursul este făcut contra soluțiunii dată de Tribunal cu privire la quantumul cheltuelilor, totuși aceste cheltueli fiind în legătură și rezultând din însăși procedura urmată de recurența-creditoare, pentru obținerea unui titlu executor în conformitate cu art. 13 din legea pentru lichidarea datoriilor din 7 Aprilie 1934, devin aplicabile dispozițiunile art. 75 din această lege care prevede că toate declarațiunile, cererile și în general toate actele de procedură relativ la aplicarea dispozițiunilor acestei legi, sunt scutite de orice timbru și taxe.

Că prin urmare recursul de față intrând și el în prevederile citatului text de lege, este scutit de timbru, astfel că incidentul fiind nefondat urmează a fi respins.

In fond:

Având în vedere motivul de casare prin care recurența susține că Tribunalul a violat dispozițiile art. 50 din legea accelerării judecăților cum și tabloul onorariilor minimale în vigoare în circumscripția Curții de apel din Cernăuți, deoarece conform tabloului III. lit. B. suszis și în raport cu valoarea litigiului de 378.320.— Lei, și numărul contestatorilor, i se cuvenea pentru plata onorariului de avocat la o singură reprezentare înaintea primei instanțe, suma de 5.177.— Lei, care urma să i se acorde îndoită întrucât au avut loc două debateri.

Că deși a pretins numai 10.000.— Lei, Tribunalul totuși i-a stabilit 3.000.— Lei, adică sub minimul prevăzut în tablou, violând astfel și tabloul minimal și art. 50 din Legea accelerării.

Că deasemenea, conform tabloului III lit. F, suszis, pentru apel i se cuvenea 765.— Lei și deși a cerut 600.— Lei, Tribunalul i-a acordat 400.— Lei, deci tot sub tariful minimal.

Considerând, că art. 50, alin. 2 din legea accelerării prevede că judecătorii nu pot reduce onorariile avocaților sub cele prevăzute în tablourile minimale întocmite de Uniunea Avocaților.

Considerând, că în speță fiind stabilită valoarea litigiului la suma de 378.320.— Lei, Tribunalul față de această valoare și sumele prevăzute în tabloul onorariilor minimale din circumscripția Curții de apel Cernăuți, nu putea conform art. 50 din citata lege, să stabilească recurenței pentru prima instanță numai 3.000.— Lei, care reprezintă o sumă sub minimul prevăzut în tablou.

Că deasemenea Tribunalul tot sub minimul prevăzut în zisul tablou a stabilit onorariul pentru redactarea apelului la suma de 400.— Lei.

Că procedând astfel Tribunalul, a violat dispozițiile art. 50 din legea accelerării și tabloul onorariilor minimale astfel că motivul de casare este fondat și deci recursul cătă a fi admis, casându-se hotărârea Tribunalului cu trimitere.

Aprecitnd și asupra cheltuelilor de recurs, le fixează la suma de 2.000.— (douămii) Lei.

Pentru aceste motive.

Curtea, în virtutea legii,

Respinge incidentul.

Admite recursul.

Deciziunea No. 876 din 24 Mai 1935:

Dosar No. 445 din 1935.

Președinția dlui T. Magheru, consilier; Raportor dl consilier Sp. Popescu; avocați dnii: Ghica p. recurență și Kaufman p. intimați.

Notă. Decizia ce reproducem mai sus are o importanță deosebită pentru creditorii urmăritori ai debitorilor conversioniști. Prin această decizie Inalta

Curte de Casație, a soluționat problema, dacă actele de executare: cererile de execuție, de licitație tec. pentru neplata ratelor, trebuiesc sau nu timbrate, dacă aceste acte sunt sau nu scutite de timbre conform art. 75 din Legea lichidării datoritorilor? Noi am susținut totdeauna că aceste acte sunt scutite de timbre și taxe, pentru că art. 75 dispune, că sunt scutite de timbre și taxe „în general toate actele de procedură relativ la aplicarea dispozițiilor acestei legi...” Cu toate acestea Comisiunea Centrală a timbrului prin decizia s'a din 13 Martie 1935, publicată în Monitorul Oficial No. 69 din 22 Martie 1935, a hotărât că „din moment ce o creanță a fost redusă, deci beneficiul legii a fost valorificat, executarea ei nu mai intră în categoria actelor scutite de timbru și deci va fi supusă la plata integrală a acestor taxe”. Decizia aceasta a Comisiunii Centrale a timbrului, fiind dată cu violarea legii nu are nici o valoare!

Rezolvarea cea justă este dată de Inalta Curte de Casație, în sensul că actele de executare sunt scutite de orice timbre și taxă pe baza art. 75. Într'adevăr acest articol prevede scutirea de taxă pentru toate actele de procedură relativ la aplicarea dispozițiilor legii de lichidare al datoritorilor. Ori cererea de execuție, de licitație, procedura de efectuare a execuției și a licitației, cu un cuvânt toate actele de executare, se fac de creditor tocmai în vederea aplicării legii, adică pentru a constrânge pe debitor să plătească sumele datorate în condițiile prevăzute de legea lichidării datoritorilor. Deci bunăoară în ipoteză că urmăritul până în ziua vânzării ar plăti ratele scăzute împreună cu dobânda legală de întârziere și spesele de urmărire inclusiv, execuția se sistează și prin aceasta debitorul recâștigă dreptul la termenul de plată de 17 sau 10 ani (art. 14 alin. 4). În tot cazul pe baza acestei executări creditorul nu poate să pretindă dela debitor decât creanța redusă prin efectele acestei legi.

De altfel în ceea ce privește executarea debitorului pe baza declarațiunii de asanare, care în virtutea art. 13 constituie titlu executoriu, este scutită de timbre și taxe chiar și conform prevederilor art. 75 din Regulament. Ori conform art. 13 din regulament în Ardeal și Banat aceste cereri de investire cu formula executorie, sunt cererile și încheierile de ordonare a execuției. Din moment ce chiar Regulamentul prevede scutirea de timbre a cererilor de ordonare a execuției, pentru neplata ratelor, cereri făcute pe baza și în condițiile, art. 13 și 14 din legea lichidării datoritorilor, tot așa va trebui să fie scutite de timbre și cererea de licitație, pentru că aceasta cerere nu este decât o fază din procedura de executare. Prin urmare este evident, că atât în spiritul legii, cât și a regulamentului,

orice act de executare, având de scop aplicarea acestei legi, este scutit de timbre și de taxe. Nu se poate obiecționa, că Regulamentul neprevăzând cererea de licitație în art. 75, aceste cereri nu ar fi scutite de timbre. Ceeace este important și trebuie avut în vedere, este textul legii. Regulamentul care nu poate modifica legea, dă numai exemple, dar nu limitează actele de procedură cari sunt scutite de timbre. Astfel între altele Regulamentul nu enumeră ca scutită de timbru procedura prevăzută de art. 12, în virtutea căruia debitorul se poate libera de obligațiunea sa de plată, depunând sumele datorite la Percepție și recipisa la Judecătoria domiciliului creditorului. Ori în privința aceasta s'au dat dispoziții administrative categorice de Ministerul de Finanțe, autorităților sale în subordine, că atât procedura din partea debitorului: cererea pentru consemnarea sumei, pentru depunerea recipisei, cât și procedura din partea creditorului lui: cererea pentru ordonanțarea și ridicarea sumei, chitarea sumei ridicate etc. sunt scutite de orice timbre și taxe. Deci, cu toată decizia — contrară legii — a Comisiunii Centrale a timbrului, deși beneficiul legii a fost valorificat fiind creanța redusă, totuși aceste acte prevăzute de art. 12 sunt scutite de timbre. Ori din moment ce este scutită de timbre procedura pentru plata benevolă a ratelor, este logic și rațional ca să fie scutită și procedura de executare pentru plata silită a ratelor, respective a creanțelor reduse!

De altfel legiuitorul prin dispoziția art. 75 nu a făcut altceva, decât a înțeles că între posibilitățile date și Statul să contribuie într-o măsură foarte mică la lichidarea acestei probleme sociale a datoriiilor particulare. Dacă a fost o necesitate imperioasă socială, economică și politică, reglementarea raporturilor dintre creditori și debitori prin sacrificarea creanțelor în proporție de 20 - 70%, fără ca Statul să fi putut acorda vreo despăgubire creditorilor, deși o asemenea chestiune privește totalitatea cetățenilor și ar fi trebuit rezolvată prin un sacrificiu comun, atunci este natural, că Statul să contribuie și el cu ceea ce poate în împrejurările economice grele de azi și anume să renunțe la drepturile sale fiscale. Este o consecință naturală această renunțare la drepturile fiscale, pentru că astfel ar deveni iluzoriu posibilitatea de încasare a creanțelor mărunte reduse de legiuitor, fiind aceste taxe de timbre disproporționat de mari față de quantumul creanței. De altă parte prin sporul disproporționat al cheltuelilor în urma taxelor fiscale prea mari, s'ar anahila, complect beneficiile legii chiar și pentru debitor, în ceea ce privește datoriiile mărunte, pentru că la aceste datorii speșele de urmărire de mulțori ar fi de trei, patru ori mai mari decât întreaga reducere de care beneficiază debitorul în urma dispozițiilor legii din 7 Apr. 1934.

Credem că acesta a fost motivul pentru care legiuitorul a prevăzut scutirea de timbre și taxe a

tuturor actelor de procedură relativ la aplicarea acestei legi. Instanțele de fond unele pretind timbrarea acestor acte de executare, ceea ce noi o credem că o fac numai dintr'un iperzel fiscal, altele le consideră scutite de timbre, dând curs cererilor de execuție și de licitație, fără a pretinde timbrarea lor. În urma deciziei ce reproducem și comentăm, credem, că nu mai poate fi nici o îndoială, că toate actele de executare pentru aplicarea legii conversiunii, sunt scutite pe baza art. 75 din legea lichidării datoriiilor de orice taxe și timbre. Recomandăm deci băncilor ca să nu timbreze cererile de execuție și licitație etc. îndreptate împotriva debitorilor conveșioniști. În cazul că nu s'ar da curs acestor cereri de executare netimbrate, să se atace încheierile de respingere cu apel sau recurs în casare.

M. V.

Pentru participanții la Congresul economic.

Diracțiunea Generală C. F. R. prin adresa sa No. 154.762/935, a aprobat pentru participanții la Congresul economic al Ardealului și Banatului din Cluj, o reducere de 50% pe C. F. R. din taxele tarifare (tren persoane și accelerat) dacă vor pleca din stația de pornire în zilele de 27-28 Noembrie 1935 inclusiv, și se vor înapoia în zilele de 28-29 Noembrie 1935 inclusiv.

La ducere se va călătorii cu bilet de călătorie cu preț întreg, înapoierea făcându-se gratuit pe baza vizei făcute de stația Cluj și a unui certificat de călătorie eliberat și semnat de Comitetul organizator. (Acest certificat se va elibera de Biroul de incartiruire instalat în gara Cluj, având participanții să ridice certificatul pentru reducere la sosirea sa în Cluj).

Intreruperea călătoriei nu este admisă nici la ducere, nici la înapoiere.

Odată cu vizarea biletului se va viza și certificatul menționat mai sus.

Costul tichetului pentru rapid se va plăti integral atât la ducere, cât și la înapoiere.

Dacă la înapoiere călătorul doarește a întrebuița o clasă superioară celei pentru care posedă biletul de călătorie cu care a venit, atunci stația de înapoiere va percepe diferența cu 50% între tariful celor două clase.